

The upside down man

MOHAMED TOUKABRI

(Dans-) Poëzie met
teveel woorden

Lennert De Vroey

Gezien op 14 september 2019

Domzaal van Vooruit, Gent

Theaterfestival 2019

Mohamed Toukabri heeft alles om met 'The Upside Down Man (the son of the road)' een aangrijpend, relevant verhaal te vertellen. Nu alleen nog: durven dansen.

15 SEPTEMBER 2019

Aan het eind van het gangetje naast de tribune staat een jongeman in een witte t-shirt met rolkraag. Het is Toukabri zelf: hij schudt de hand en vraagt de naam van iedere toeschouwer die binnenkomt. Ik bedenk dat ik me zelden zo welkom heb gevoeld in een theaterzaal.

Als ik heb plaatsgenomen, is dat precies wat ik lees op een projectie achter de scène: 'welkom', in het Nederlands, het Arabisch en het Engels. Toukabri neemt het woord en spreekt die welkomstgroet ook uit. Hij blijft ontwapenend dicht bij zichzelf. Het belooft een persoonlijk verhaal te worden.

Aan de linkerkant van de zaal ontdoet Toukabri zich van zijn schoenen en loopt de dansvloer op: 'My mother always told me to take your shoes off before you enter your home.' Om zijn bestaan als danser te verklaren, grijpt hij terug naar één gebeurtenis: een ontmoeting in Tunis, als jongen, met een man die op zijn hoofd kon staan. Die ervaring heeft zijn eigen leven ondersteboven gekeerd. Een paar keer nog maakt hij zich de bedenking dat, zonder die toevalligheid, alles in zijn leven anders zou geweest zijn.

In wat volgt onderzoekt hij hoe zijn levenspad hem als danser naar dit podium heeft geleid. Toukabri vertelt van zijn jeugd in Tunesië, zijn roeping als danser en zijn bestaan als emigrant in België. Hij staat vooral lang stil bij de rol van zijn vader en moeder. Hij toont ook veel beelden van hen. Achter hem hangen drie witte doeken: op het linkse kleven familiefoto's, op het middelste en grootste wordt geprojecteerd (tekst, en later ook videobeelden van zijn ouders, over de drie vlakken heen). Hij drukt zich afwisselend uit in woord en beweging, met een soundscape erbij die het verhaal voortstuwt.

Afgezien van enkele weinig verrassende anekdotes (zo is er eentje over de negatieve reacties op zijn voornaam), problematiseert Toukabri zijn migrant zijn *an sich* niet. Hier staat geen boze jongeman die verontwaardiging in zijn publiek wil injecteren. Zijn boodschap is schijnbaar apolitiek. En toch: migratie, dansende moslims en –terloops– *gender fluidity* als iets vanzelfsprekends voorstellen, is misschien wel een effectief politiek statement. Ze kan de kunsten er bovendien aan herinneren dat ze de schoonheid en de poëzie niet hoeven schuwen om maatschappelijke thema's aan te kaarten of inzichtelijk te maken.

De kunst hoeft schoonheid en poëzie niet te schuwen om maatschappelijke thema's aan te kaarten

Poëzie heeft Toukabri zeker. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de aangrijpende scène waarin hij een veegborstel na-danst, als ode aan zijn moeder die tijdens het huishouden 'haar lichaam ontdekt'. Of de slotgedachte, over zijn liefde voor de mogelijkheden die de tussenruimten bieden – tussen twee dingen, tussen twee landen.

Helaas verdwijnt veel van die poëzie in de schematische opzet van het stuk. Het verhaal wordt netjes in hoofdstukken verdeeld maar de vertellingen lopen nogal lang uit, en het materiaal errond, zoals de foto's en films of de dans verhouden er zich zo één-op-één toe dat ze weinig toevoegen aan de tekst. Tot aan de vreemd kitscherige apotheose toe. .

De dans dreigt zo gedegradeerd te worden tot een illustratie van de tekst. Heeft de schoonheid van de tussenruimten vaak niet net te maken met wat er ongezegd blijft?

Nochtans verdient Toukabri krediet voor wat hij probeert. De mix van vertellen en bewegen is een genre waarin nog heel wat valt te onderzoeken, en heel veel mogelijk is. De beste momenten in de voorstelling zijn dan ook die waarop woord en dans elkaar versterken, ook al omdat Toukabri het met veel humor aanpakt.

De balans is echter zoek. 'The Upside Down Man' weet aanvankelijk wel te boeien, maar hoe meer het gebeuren richting *lecture-performance* gaat, hoe meer de aandacht verslapt. Door de al te rationele, logische opbouw mist de voorstelling een spanningsboog. Er zitten daardoor nogal wat haken aan deze performance, maar Toukabri biedt toch ook veel stof tot nadenken. Niet in het minst omwille van de keuzes die *niet* werden gemaakt. Hij speelt deze debuutsolo terug op het 'Love at First Sight' festival in Antwerpen. *Love at first sight* was het voor mij nog niet helemaal. Maar de interesse voor een tweede ontmoeting is wel gewekt.